

การรักษาเนื้องอกตายเนืองจากเชื้อจุลินทรีย์ด้วยวัคซีน

AUTOGENOUS VACCINE IN TREATMENT OF BOTRYOMYCOSIS

โดย

ม.ล. มาโนชญ์ ชุมสาย สพ.บ.

กรมปศุสัตว์และสัตว์พาหนะ

เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๘ ผู้เขียนได้มีโอกาสไปรักษาม้าเพศตัวเมียของหลวงเลขาวิจิตร ณ หนองจอก บางกระบือ มาตัวนี้มีอาการขวมและเจ็บที่ริมฝีปากโดยคนเลี้ยงถูกตองที่ปากม้าไม่ได้ เมื่อได้ทำการตรวจแล้ว ทราบว่าเป็นโรค บัณฑิตริโอไมโคซิส.

อาการที่พบในม้าตัวนี้ คือ ที่บริเวณเนื้อส่วนบนของกระดูกขากรรไกร บนตลอดริมฝีปาก มีลักษณะแข็งตึง คล้ายเนื้องอกภายใต้หนัง ขนาด 3×4 นิ้ว เมื่อกดดู มีอาการความเจ็บปวด มีเยื่อแผลเป็นช่องเล็กๆ มีน้ำหนองสีเหลืองๆ ไหลออกมา ได้ทำการรีด เอาน้ำหนองนี้ออกสะอาดแผลให้สะอาดโดยใช้ด่างทับทิมสวนเข้าไป และฉีดซัลฟานิลาไมด์ ๕๐ ซี.ซี. ทุกวัน และทำการประคบที่บริเวณขวมรักษาบาดแผลนี้ ๓ วัน.

ต่อมาได้ทำการตรวจม้าตัวนี้ใหม่ พบว่าแผลใหญ่ขึ้น และมีน้ำหนองไหลออกมา

มาก เมื่อทำการขี้นเอาหนองออก และใช้โปรยแทงเข้าไปเพื่อครองแผล ปรากฏว่ามีร่องแผลภายในกล้ามเนื้อเป็นช่องลึกหลายแห่ง ได้ทำการผ่าเปิดปากแผล พบนเนื้อเน่าตาย และมีเม็ดสีขาวเหลือง จึงได้นำเอาเชื้อจากหนองนี้ไปเลี้ยงในน้ำซุขและนำวันทองมาเพาะตรวจ.

ได้พบเชื้อ สแตฟฟีโลคอคคัส (Staphylococcus aureus) จึงเลี้ยงเชื้อนี้ในน้ำวันทองมาต่อไป ในอุณหภูมิ 37° C. เป็นเวลา ๒๔ ชั่วโมง และละลายด้วยน้ำเกลือ ๐.๘๕% ขุ่นน้ำเกลือที่ล้างเชื้อชนิดนี้ในอ่างน้ำร้อน 60° C. นาน ๑ ชม. ทดลองปลูกน้ำเกลือในน้ำซุข และนำวันทองมาไม่ขึ้น และได้ฉีดในกระต่าย ภายใน ๒๔ ชม. ไม่ปรากฏอาการ จึงนำเข้ายรรจุหลอดวัคซีน และเทียบขนาดของเชื้อจุลินทรีย์ ๕ พันล้าน คือ ๑ ซี.ซี. ในขนาดหลอด ๕ ซี.ซี.

ได้นำเอาวัคซีนนี้ไปฉีด ในม้าครั้งแรก

๕ ซี.ซี. และเพิ่มขนาดวันละ ๑ ซี.ซี. ทุกวัน จนถึงขนาด ๒๑ ซี.ซี. รวมเป็นเวลา ๑๗ วัน แผลที่ปรากฏบนริมฝีปากมา ค่อยรักริด เป็นแผลเป็น และหายสนิทในเวลาต่อมา นับเวลาที่ไต่ทำการรักษารวม ๒๐ วัน.

จากผลของการทดลอง รักษาโรค เนื้องอก ทรามฝีปากมา เนื่องจากเชื้อ Staphylococcus aureus โดยใช้เชื้อ ที่แผล ของม้า ทำเป็นวัคซีนรักษา ปรากฏว่าได้ผลดี การรักษาโดยวิธีนี้ ไม่ใช่ยาทางเคมีชนิดอื่นเลย นอกจากการชะล้าง ทำความสะอาด บาดแผลด้วยค่างทียิม.

สรุปความได้ว่า เชื้อโรค Staphylococcus aureus นอกจากใช้รักษาตามวิธีธรรมดาแล้ว สามารถรักษาให้หายได้โดยใช้วัคซีนของเชื้อโรค การรักษาโดยวิธีคล้าย คลึง กับ วิธี ทำ Autogenous vaccine รักษา บาดแผล ที่มีหนอง หนอง เนื่องจากเชื้อจุลินทรีย์โดยทั่วไป.

หมายเหตุ

เชื้อ Staphylococcus aureus เป็นเชื้อจุลินทรีย์ที่ติดต่อกับชนิดเรอริงในม้า ทำให้กล้ามเนื้อ ใต้ผิวหนัง ใน บริเวณ ที่เป็น มีลักษณะบวมแข็ง และเป็นไฟบรัส เชื้อชนิดนี้อาจเรียกว่า Botryomyces equi หรือ Staphylococcus pyogenes aureus และ

เรียกว่าโรคข้ออักเสบโอไมโคซิส หรือโรคที่ทำให้เนื้องอกเน่าตาย เป็นหนอง เชื้อโรคชนิดนี้มักเป็นในม้าที่เลี้ยงตามคอก โดยทั่วไป เชื้อเข้า ทางบาดแผล รอยขูดข่วน หรือเข้าทางปาก.

ความร้ายแรงของเชื้อโรค คือสามารถทำให้กระต่ายตายได้ง่าย ตามการทดลอง ปรากฏว่า ถ้าเอาเชื้อที่เลี้ยงในน้ำซบ เป็นเวลา ๒๔ ชม. ขนาด ๐.๑—๐.๕ ซี.ซี. ฉีดเข้าเส้นโลหิตดำกระต่าย จะทำให้ตายภายใน ๒๔—๔๘ ชั่วโมง เมื่อผ่าทรวงศพมีโลหิตเป็นจุกๆ ตามเยื่อชุ่มในที่ต่างๆ แต่ ถ้าทำการเลี้ยงเชื้อเป็นเวลานาน ความร้ายแรงอาจลดน้อยลง ถ้าผ่าน เชื้อนี้ เข้าสู่กระต่ายหลายๆ ครั้ง เชื้อจะมีความร้ายแรงยิ่งขึ้น.

อาการที่เกิดขึ้นในม้าสำหรับรายที่มีไต่ทำการรักษาพยาบาลในระยะอันสมควร จะทำให้เกิดการกลัด ผิวน้ำตามผิวหนัง ทั่วๆ ไป บริเวณ ที่เป็น หนอง มีผนัง เป็น เยื่อไฟบรัส ผนังนี้อาจจะแตกออก มี ร่องน้ำ หนอง เป็นทางๆ และบางที่มีของลักษณะ คล้ายวันออกมาเป็นลิ่มๆ ภายในผนังที่เป็นไฟบรัสมีปุ่มคล้าย ทราบ สีขาวเหลือง เมื่อนำเชื้อมา ย้อมด้วยสีกรัม จะพบเชื้อ Micrococcus ติดสีน้ำเงิน ลักษณะเป็นพวงองุ่น ฉะนั้น

บางทีอาจเรียกว่า *M. ascoformans* แต่ความจริงก็คือเชื้อ *Staphylococcus aureus* นั้นเอง.

เชื้อโรคนี้อาจเกิดในสัตว์ชนิดอื่นได้ เช่น โค, กระบือ, และสุกร ซึ่งอาจทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นโรคเกี่ยวกับเชื้อ *Actinomycosis* (มะเร็งกรามช้าง) หรือ *Clostridium chauvei* (ลำยองลม) หรือที่เรียกว่า Blackleg.

การรักษาโรคข้อต่อหรือโอมโคซิส ในคอกม้าแต่ก่อนนี้ ใช้วิธีผ่าตัดเอาเนื้อร้าย

ที่หนองออก รักษาแผลให้สะอาด แต่ถ้าทำลายเชื้อที่ขาดแผลไม่หมดจะลุกลามลึกต่อไปซึ่งอาจถึงกระดูกขากรรไกร และกินลามเนอรรอบๆ บริเวณมากขึ้น ส่วนการรักษาภายในใช้ โปแตสเซียมไอโอไดด์ อาจฉีดไอโอไดด์ขึ้น และรักษาบาดแผลด้วย ไอโอโดฟอร์ม ถ้าเป็นตามผิวหนังการใช้เอ็กเซอร์ซี ได้ผลดี.

อย่างไรก็ดี ผู้เขียนขอยืนยันว่า การใช้วัคซีนเป็นวิธีที่ได้ผลสำหรับโรคที่เกิดจากเชือนี้.

บริษัท สหાયเวชช์ จำกัด

หน้าปรัชนีย่กลาง ถนนเจริญกรุง พระนคร โทร. 30860

- จำหน่ายยารักษาโรคสัตว์ สุนัข, ม้าและสัตว์อื่นๆ
- จำหน่ายยารักษาโรคทุกชนิด ทั้งปดิกและตั้ง
- มีนายแพทย์ และ เภสัชกรปริญญาประจำทุกวัน
- รับทำการถ่ายเอ็กซ์-เรย์ ทุกวันเวลาทำการ
- อีแลคโตรคาร์ดีโอแกรม (ตรวจหัวใจ) ตามนัด

— เอเยนต์ —

BREWER & CO., INC. U.S.A.

PITMAN-MOORE CO., U.S.A.